

KOLMAINUPÜHA AD 2022

Rm 11:33–36 (Js 6:1–10; Jh 3:1–15)

33 Oh seda Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse sügavust! Ei suudeta uurida Tema kohtumõistmisi ega jälgida Tema teed!

34 Sest kes on ära tundnud Issanda meele? Või kes on olnud Talle nõuandjaks?

35 Või kes on Talle midagi enne andnud, et talle tuleks tasuda?

36 Jah, Temast ja Tema läbi ja Temasse on kõik. Temale olgu kirkus igavesti! Aamen.

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud¹ ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste kohaletoometamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekuu vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele ususe kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

¹ Rooma kirja otseseks kirjapanijaks ei olnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus oma sõnumi dikteeris (Rm 16:22).

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioosete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja töötused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaile võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

- 1:1–17** sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana;
- 1:18–2:20** Jumala õigus ja inimeste süü;
- 2:21–7:25** õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses;
- 8:1–39** elu Kristuses ja Tema Vaimus;
- 9:1–11:36** Iisrael ja paganad;
- 12:1–15:13** lunastatute uus elu Kristuses;
- 15:14–16:27** kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Oh – hüüdsõna ὦ tähistab nii austavat pöördumist kellegi poole² kui imetlust ja aukartust.

Rikkuse – πλούτου – sõna πλούτου tähendab «rikkus», «küllus», ka «täius».

Tarkuse – σοφίας – sõna σοφία – «tarkus» – üheks kaastähenduseks on «selgus».

Tunnetuse – γνώσεως – sõna γνώσις tähistab mõistmist, arusaamist, taipamist, ka vahetegemisvõimet (näiteks hea ja kurja, õige ja vale vahel) ja läbinägelikkust.³

Sügavust – sõna βάθος tähistab nii sügavust kui kõrgust.⁴

Ei suudeta uurida Tema kohtumõistmisi – ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ – sõnasõnalt⁵ (nagu 1968. aasta piiblitõlkes): «kui väljauurimatud on Tema kohtumõistmised».⁶ Sõna κρίμα – «kohtumõistmine» – tuleneb verbist κρίνω – «eraldama», «eristama», «[välja] valima», «läbi katsuma», «hinnangut andma», «kohut mõistma (kohtuotsust langetama)», ka «hukka mõistma».

Ega jälgida Tema teid – καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ – sõnasõnalt (nagu 1968. aasta piiblitõlkes): «ja äraarvamatud Tema teed».⁷ Sõna ὁδός tähendab nii «tee» kui «teekond» (s.t «käidud / parajasti käidav tee»)⁸.

On ära tundnud – ἔγνων – sõna γινώσκω tähendab «tundma õppima», «tunda saama», «teadma», «mõistma», «taipama».⁹

Issanda – κυρίου – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

² ὦ Θεόφιλε – «Oo Teofilos» (Ap 1:1 – kahjuks puudub see hüüdsõna eestikeelsetes tõlgetes).

³ 1739. aasta Piiblis: «tundmisse»; 1989. aasta Uues Testamendis: «taibu».

⁴ Nagu ka nt ladina *altitudo*. 1989. aasta Uues Testamendis: «sügavikku».

⁵ Salmi teise poole ümberjutustamine 1997. aasta redaktsioonis otsese tõlkimise asemel on arusaamatu.

⁶ 1739. aasta Piiblis: «kuis ärraarvamatta on temma kohtomõistmised»; 1989. aasta Uues Testamendis: «kui uuritamatud on Ta kohtumõistud».

⁷ 1739. aasta Piiblis: «ärramoistmatta temma wisid»; 1989. aasta Uues Testamendis: «mõistetamatud Tema teed».

⁸ Vrd samast algtüvest pärineva venekeelse verbiga ходить – «käima».

⁹ 1989. aasta Uues Testamendis: «on taibanud».

Meele – νοῦν – sõna νοῦς – «meel», «mõistus», «arusaamine» – tuleneb verbist γινώσκω (vt üle-eelmist märkust).

Nõuandjaks – sõna σύμβουλος – «nõuandja» – koosneb kaasaütlevast eessõnast σύν («koos») ja nii nõuannet kui [mingi eesmärgi saavutamiseks] soovituslikku teguviisi tähistavast sõnast βουλή.

Tuleks tasuda – ἀνταποδοθήσεται – sõnasõnalt: «tuleks tagasi maksta».¹⁰

Jah – ὅτι – õigem oleks tõlkida (nagu 1739. aasta Piiblis ja 1968. aasta piiblitõlkes): «sest».

Temasse – εἰς αὐτόν – võib tõlkida ka (nagu 1968. aasta piiblitõlkes): «Tema poole».

Temale olgu kirkus – αὐτῷ ἢ δόξα – originaalis puudub sõna «olgu».¹¹ Sõna δόξα tuleneb verbist δοκέω – «arvama», «mõtleva», «[kellestki midagi] pidama» – ja tähendab eeskätt «arvamus», «hinnang», tähistades sellest tulenevalt ka kellegi väärikust, auväarsust, hiilgust, sära, majesteetlikkust, aulisust.

Igavesti – εἰς τοὺς αἰῶνας – sõna αἰών tähistab eeskätt lõputust, igavikku, aga seda võidakse kasutada ka teatud ajastu, eeskätt pikema, inimlikult isegi haaramatult pika ajavahemiku kohta.¹²

Aamen – sõna ἀμήν tuleneb heebrea sõnast אָמֵן – «aamen», «tõesti», «sündigu nõnda».

Sisuline analüüs

Rooma kirja keskosa, mis hõlmab peatükid 9–11, puudutab apostel Pauluse vahest kõige valusamat probleemi, mille ta sõnastab 9. peatüki alguses lausa ahastava hüüdena: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja töötused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest. Jumal, kes on üle kõige, olgu kiidetud igavesti! Aamen.» (Rm 9:1–5)

¹⁰ 1968. aasta piiblitõlkes: «peaks jälle tasutama».

¹¹ Kõik au ja kirkus kuulub Jumalale sõltumata sellest, kas meie Talle seda «lubame» või ei.

¹² Vrd «eoon» – geoloogilise ajaarvamise suurim ühik (arhaikum, proterosoikum, faneroosoikum). 1968. aasta piiblitõlkes: «ajastute ajastu».

Apostel küsib, kuidas saab olla nii, et tema oma rahvas – Jumala rahvas, Aabrahami järglased, ei ole tundnud ära ega võtnud vastu neile esiisade kaudu tõotatud ja prohvetite poolt ette kuulutatud Jumala halastust ja armu, vaid on komistanud ja langenud ning oma südame kõvaks teinud. On kõigest sellest hoolimata, mis Jumal oli nende heaks teinud, Talle selja pööranud ja Tema vaenlasteks saanud.

Vastuse sellele valusale küsimusele leiame 11. peatüki teises pooles, kus Paulus sedastab eelnevat arutlust kokku võttes ja selgusele jõudes, et «Iisraelile on osaliselt tulnud paadumus, kuni paganatate täiskogus on sisse astunud, ja nõnda pääseb lõpuks kogu Iisrael» (Rm 11:25j).

Tegemist on Kristuses avalikuks saanud saladusega (müsteeriumiga – μυστήριον), et Jumal tahab taolisel inimesele esialgu mõistetamatuna tunduval viisil päästa kõik inimesed: «Sest igitaks, kes hüüab appi Issanda nime, päästetakse.» (Rm 10:13) Just seetõttu on Iisraeli osaline paadumus olnud mitte ainult paratamatu, vaid hädavajalik. Paulus arutleb: «Ma küsin siis: Kas nad on komistanud, et nad kukuksid? Mitte sugugi! Vaid nende väärsummu tõttu on paganatele osaks saanud pääste, et teha Iisraeli lapsi kiivaks.» (Rm 11:11)

Apostli loogika on siin lihtne – ja näiteks Apostlite tegude raamat näitab seda väga selgelt: kui [kogu] Iisrael oleks Kristuse evangeeliumi kohe vastu võtnud, siis ei oleks apostlid läinud paganate juurde; kuna aga juudid ei võtnud evangeeliumi vastu ning, veelgi enam, hakkasid kristlasi taga kiusama, neid nõnda üle maa laiali pillutades, levis sõnum Kristusest kiiresti kõikjale ja jõudis ka paganateni, keda Jumal tahtis samuti päästa ning kes on nüüd, nagu Paulus ütleb, metsõlipuu okstena poogitud äralangenud juutide asemel Jumala Iisraeli väärisõlipuusse (Rm 11:17–24).

Paulus näitab, et nagu juutidel ei ole millegagi kiidelda paganate ees, nii ei tohi ka paganad kiidelda juutide ees: mõlemad elavad ja saavad päästetud üksnes Jumala armust, sest Tema «halastab, kellele Ta halastab, ja heidab armu, kellele Ta heidab armu» ning nõnda «ei sõltu see inimeste tahtest ega pingutusest, vaid Jumalast, kes halastab» (vrd Rm 9:15j). Sest «Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada» (Rm 11:32).

Paulus oli jõudnud täiesti kindlale äratundmisele, et viimaks pääseb kogu Iisrael: «Siionist tuleb vabastaja, Tema kõrvaldab Jaakobist jumalakartmatuse.» (Rm 11:26) «Kogu Iisraeli» all ei pea Paulus aga silmas mitte üksnes juute (ega hoopiski mitte *kõiki* juute, kelle jaoks Jumalal oleks varuks justkui mingi lunastuse eritee), sest «ei ole ju need kõik, kes pärinevad Iisraelist, veel Iisrael» (Rm 9:6), vaid «kogu Iisrael» on need, kes on Aabrahami lapsed töotuse ja usu põhjal, s.t ka kõik paganad, kes on võtnud omaks usu Kristusesse.

Paulus ei ütle mitte, et lõpuks päästetakse kogu *endine* Iisrael, vaid tema sõnum on, et viimaks päästetakse kogu *tõeline* Iisrael, Jumala Iisrael. Õlipuu võrdpilti kasutades: pääseb terve õlipuu koos kõigi selle külge jäänud okstega, mitte ainult loomulikega, vaid ka nendega, mis on hiljem metsõlipuust võetuna juurde poogitud. Paulus tõdeb, et ka väärõlipuust ära langenud oksad tuleb kõigepealt uuesti puuga ühendada, sellesse tagasi pookida: «Vaata siis Jumala heldust ja karmust: karmust küll nende vastu, kes on langenud, heldust aga sinu vastu, kui sa jääd heldusesse, muidu raiutakse sindki maha. Aga ka nemad, kui nad ei jää uskmatusse, poogitakse puu külge, sest Jumal suudab nad jälle külge pookida.» (Rm 11:22j)

Selle äratundmiseni jõudes ei saa Paulus teisiti kui vähemalt vaimus Jumala ette silmili maha langeda ning Tema haaramatut suurust ja armu imetleda ja ülistada, hüüdes: «Oh seda Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse sügavust! Kui väljaurimatud on Tema kohtumõistmised ja äraarvamatud Tema teed!» (Rm 11:33) Selles hüüdes on koos imestus, aukartus, tänu ja ülistus, kuna seesama väljakannatamatu valu, mida Paulus oli tunnistanud üheksanda peatüki alguses – valu oma vendade iisraellaste pärast, kelle heaks ta oleks valmis saama koguni ise neetud ja Kristusest lahutatud –, on nüüd minema pühitud. Jumal on talle näidanud, et Ta mitte lihtsalt annab pääsemisvõimaluse ka juutidele, vaid aidanud tal mõista – või vähemalt aimata – midagi veelgi suuremat ja imelisemat: et isegi juutide paadumus, uskmatuse ja langus on jumaliku lunastustöö ja Tema kirkuse teenistuses.

Paulus laulab selles üheteistkümnenda peatüki lõpuülistuses Jumalale otsekui kolmekordset «Püha, püha, püha!», kasutades oma imetluse ja austuse väljendamiseks kolme kolmikut: esmalt nimetab ta Jumala rikkust, tarkust ja tunnetust, seejärel esitab kolm küsimust, mille kõigi vastuseks on kõhklematu «Ei!», ning lõpuks kinnitab, et viimselt on kõik Jumalast, Tema läbi ja Temasse.

Jumala küllusliku rikkuse all peab apostel siin kahtlemata silmas eeskätt Jumala ülisuurt armu, millest piisab, et tõepoolest «kõikide peale halastada» (Rm 11:32). Selle võrratu armuga kaasnevad imeline, väljaurimatu tarkus lunastustöö kavandamisel ja läbiviimisel, ning ise äraarvamatuks jääv, samal ajal aga kõike ja kõiki, ka kõiki inimesi, nende motiive ja reaktsioone takistamatult läbi nägev tunnetus, moodustades nõnda taolise inimõistust ületava terviku, mille ees ei jäägi üle muud kui õhku ahmida ja Jumala täielikku üleolekut tunnistada.

Selle äratundmise loogilise jätkuna järgnevad nüüd kolm retoorilist küsimust, mille eitav vastus on Paulusele ja igale mõtlevale inimesele teada ammu enne nende küsimuste esitamist: «Sest kes on ära tundnud Issanda meele? Või kes on olnud Talle nõuandjaks? Või kes on Talle midagi enne andnud, et talle tuleks tasuda?» (Rm 11:34j)

On üsna tõenäoline, et Paulusel mõlkusid siinkohal meeles mitmed Vana Testamendi salmid, näiteks Jumala küsimus Iobile: «Kes on esmalt andnud mulle, et peaksin tasuma? Kõik, mis on taeva all, on minu oma.» (Ii 41:3), samuti prohvet Jesaja sõnad: «Kes on juhatanud Issanda Vaimu või Teda õpetanud tema nõuandjana?» (Js 40:13)

Keegi ei tunne viimseni Issanda meelt ega mõtteid – Tema aga tunneb kõikide omi. Jumal ei vaja nõuandjaid ja mitte keegi ei saa Talle ütelda või ette kirjutada, mis on õige ja hea ning mida Ta peaks tegema – küll aga peavad kõik kuulama seda, mida Temal on neile ütelda. Mitte keegi ei ole Jumalale midagi andnud ega saagi seda teha, sest Jumal on täiuslik ja Talle ei ole võimalik midagi anda ega lisada – kõik olemasolev on aga saanud oma olemise Jumalalt ning elab Tema armust; ilma Temata meid ei oleks, ilma Temata me ei püsiks ja ilma Temata puuduks meil igasugune tulevik.

Me ei saa Jumalat millekski sundida, me ei ole võimelised Tema käest midagi välja teenima – ja just sellepärast võime koos Paulusega rõõmustada ja Jumala suurust imetleda, kuna see tähendab, et Tema hea ja armuline tahe meie suhtes – kogu Iisraeli, nii juutide kui paganate suhtes – on muutumatu ja kõikumatu: «Ei ole ju erinevust juudi ja kreeklase vahel, sest seesama Issand on kõikide Issand, rikas kõikide heaks, kes Teda appi hüüavad.» (Rm 10:12)

Tõepoolest, «Temast ja Tema läbi ja Temasse on kõik» (Rm 11:36). Tema armust, Tema loova väe läbi oleme olemas. Tema hoiab meid elus ja on meid lunastanud igavese elu tarvis. Ta kutsub meid ja ainult Temas on meie lootus, mis ei jäta meid häbisse (Rm 5:5). Temale kuulub kõik au ja «kirkus igavesti! Aamen.» (Rm 11:36)

Jutluseks

Kolmainupüha on üks uuematest kirikupühadest, mida esimesel kristlikul aastatuhandel sellisel kujul ei tuntud ega tähistatud. Küll on hiljemalt 6. sajandist teada Kolmainsusele pühendatud liturgilisi palveid, sealhulgas armulauaprefatsioon.

Paavst Alexander II (1061–1073) keeldus spetsiaalse Pühimale Kolmainsusele pühendatud püha kehtestamisest, kuid tema ametijärglase Gregorius VII ajast (1073–1085) on andmeid, et mõnel pool siiski juba tähistati Nelipühale järgnevat pühapäeva vastavate liturgiliste tekstidega (tõsi, mõnes teises kohas oli selleks hoopis kirikuaasta viimane pühapäev). Alles aastal 1334 kehtestas paavst Johannes XXII Nelipühale järgneval pühapäeval tähistatava Kolmainupüha kohustuslikuna kogu läänekirikus.

Kolmainupüha traditsiooniline algussalm on järgmine: «Kiidetud olgu püha Kolmsus ja jagamatu Ühtsus: tänagem Teda, sest Ta on osutanud meile oma halastust.» Sellele järgneb Ps 8:2: «Issand, meie Jumal, kui auline on Sinu nimi kogu maailmas!»

Kolmainupüha traditsiooniline Epistel (Rm 11:33–36), mida EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse esimesel lugemisaastal, ülistab Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse uurimatut sügavust, mis – apostli poolt vahetult eelnevalt öeldut silmas pidades – on saanud kõige imelisemalt ja ilmsemalt avalikuks selles, et «Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada» (Rm 11:32).

Traditsiooniliseks Evangeeliumiks (Mt 28:[16–17]18–20) on Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi kolmandal lugemisaastal loetavad Jeesuse lahkumissõnad taevaminemisel, mil Ta andis jüngritele suure misjonikäsu ning töotuse olla alati nendega kuni ajastu lõpuni.

Esimese lugemisaasta Evangeeliumiks (Jh 3:1–15) on Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi Jeesuse vestlus Nikodeemosega, kellele Jeesus räägib vajadusest sündida uuesti veest ja Vaimust, et pääseda Jumala riiki. Evangeeliumilugemine lõpeb võrdpildiga vaskmaost, mille Mooses kõrbes madude poolt salvatud iiraellastele pääsemise märgiks seadis ja mis Jeesuse sõnul on eelpildiks Temas teostuvast lunastusest.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 6:1–10) on prohvet Jesaja nägemus Issanda aujärjest, mille ümber seisvad seeravid ülistavad «Püha, püha, püha!» lauldes Jumala ülisuurt au. Sellega Jesaja nägemus ei piirdunud, vaid sellele lisandus tema enda läkitamine Jumala prohvetina ning selleks vajalik ettevalmistus: Tema huuli puudutati Issanda altariilt võetud hõõguva söega, seeläbi tema süüd ja pattu kustutades ning teda võimeliseks tehes kuulutama mitte oma, vaid Jumala sõnu.

Kõik kolm pühakirjalugemist kõnelevad nii Jumala imelisusest ja haaramatusest kui Tema päästetahtest, mida Ta on oma prohvetite ja apostlite läbi kuulutanud ning mille Ta on oma Pojas Jeesuses Kristuses teoks teinud. Ühtlasi viitavad kõik kolm pühakirjalugemist vähemalt kaudselt pühimale Kolmainususele: sellele, et Jumal tegutseb alati Isa ja Poja ja Püha Vaimuna, nii loomisel, lunastamisel kui pühitsemisel.

See on oluline mitte ainult filosoofilise tõena – millena see on samuti tähtis, sest kui Jumal on kolmainus, siis see on tõde ja inimlik tunnetus peab olema tõega kooskõlas –, vaid veelgi enam usutõena, kuna see kõneleb meile Jumalast, kes ka *on* see, mida Ta teeb: Jumal on Looja – aga Ta on veelgi enam, Ta on elu ja olemine ise; Jumal on Lunastaja – Ta on meid lunastanud iseennast kuni lõpuni andes; Jumal on Pühitseja – Ta tuleb meie sisse, võtab meid oma eluasemeks ning ühendab meid endaga nüüd ja igavesti.

Isegi inimliku eksituse võib Jumal võtta oma teenistusse, tuues sellest esile midagi imeliselt suurt ja head. Nii on Ta teinud seeläbi, et taastab langenud inimese mitte endisena, vaid endisest võrratult imelisemana, võttes meid oma lasteks. Nii on Ta

teinud oma Poja ristisurmaga: suurimast mõeldavast inimlikust kuritööst saab jumaliku armastuse päästeallikas.

Nii on Jumal teinud ka Vana Testamendi valitud rahva paadumuse ja langusega – sellest saab pääsetee neile, kes tõelisest Jumalast varem midagi ei teanud, ning viimaks antakse pöördumisvõimalus ka juutidele. Kolmainus Jumal ei jäta midagi tegemata ega andmata – iseennastki andmata – selleks, et kõikide peale halastada.

Jutluse võib ehitada üles näiteks Epistli kolme osa silmas pidades:

1. Jumal on meid oma äraarvamatus armus ja halastuses loonud ja lunastanud, Ta on kujundanud inimkonna päästmiseks imelise päästeplaani ning kasutab selle teostamiseks muuhulgas isegi inimeste endi nõtrust, vääritud ja koguni südamepaadumust. See ei õigusta pattu ega ülekohtu – need mõistab Jumal hukka ja see hukkamõistmine kehtib ka nende suhtes, kes kangekaelselt patust kinni hoiavad. Küll aga tähendab see, et Jumal annab kõigile, absoluutselt igatühele, võimaluse patust pöörduda, usus Tema juurde tulla ja Tema armust osa saada: «Vaata siis Jumala heldust ja karmust: karmust küll nende vastu, kes on langenud, heldust aga sinu vastu, kui sa jääd heldusesse.» (Rm 11:22) Jumala armurikkus, tarkus ja tundmine ületavad kõik meie mõistmise – aga isegi kui me kõike ei mõista, võime Jumalat alati usaldada ja olla kindlad, et Ta on teinud ja teeb seda, mis on meile parim.
2. Vastupidine võimalus – väga vilets ja vale võimalus – oleks Jumalat mitte usaldada. Või arvata, et meie oleme Temast targemad. Selline mõtteviis võib tuleneda kas liigsest enesekindlusest või liigsest meeleheitest. Esimese puhul arvab inimene, et ta on Jumala õnnistuse (nii siin elus kui igavesti) millegagi ära teeninud ja võib seda Jumala käest nõuda. Teisel puhul arvab inimene samamoodi, et ta peab Jumala õnnistuse ära teenima, aga kuna ta tunneb oma vääritud ega suuda Jumalat usaldada, kaotab ta nii usu kui lootuse (ja viimaks – või esimesena – ka armastuse).
3. Seepärast on möödapääsmatult oluline pidada meeles, et viimselt on kõik Jumalast, Tema läbi ja Temasse. Ta on andnud, annab meile praegu ja kingib tulevikus mitte lihtsalt kõike head ja vajalikku, vaid iseennast – kolmainus Jumal kogu oma mõõtmatus suuruses ja täiuses, on kinkinud ja kingib meile jätkuvalt iseennast, jagades meiega oma elu ja olemist, võttes meid oma Pojas, meie eest surnud ja üles tõusnud Jeesuses Kristuses vastu oma armastatud lastena ning elades Püha Vaimu läbi ise meie sees. Mida enamat võiksime tahta? Mis võiks veel rohkem meie päästekindlust kinnitada? Mida muud võiksime teha kui koos apostel Paulusega hüüda: «Temale kuulub kõik au ja kirkus igavesti! Aamen.»